

การศึกษานโยบายของตลาดซื้อคืนและผลกระทบต่อตลาดเงินของประเทศไทย

นายวิทยา สรรพโรจน์พัฒนา

วิทยานพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการธนาคารและการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-561-929-9

011245

i 17346976

A STUDY ON THE ROLE OF REPURCHASE MARKET AND ITS IMPACT ON THE THAI MONEY MARKET

Mr. Vittaya Sapparojpattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Department of Banking and Finance

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษานโยบายของตลาดซื้อคืนและผลกระทบต่อตลาดเงินของประเทศไทย
โดย	นายวิทยา สรรพโรจน์พัฒนา
ภาควิชา	การธนาคารและการเงิน
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา
อาจารย์ที่ปรึกษารวม	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวาวุธ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุประคิม ชูบุณาคคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิม ชูบุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

วิรัช อภิเมธีธำรงประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช อภิเมธีธำรง)

วีรกุล วิบูลย์กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บุญญง วีรกุล)

ปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยากรรมการ
(นายปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา)

ศิวาวุธ เทพหัสดิน ณ อยุธยากรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวาวุธ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาบทบาทของตลาดซื้อคืนและผลกระทบที่มีต่อตลาดเงินของประเทศไทย
ชื่อนิสิต	นายวิทยา สรรพโรจน์พัฒนา
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา
อาจารย์ที่ปรึกษารวม	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวาวุธ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
ภาควิชา	การธนาคารและการเงิน
ปีการศึกษา	2525

บทคัดย่อ

การจัดตั้งตลาดซื้อคืน (Repurchase market) เป็นขั้นตอนหนึ่งของโครงการพัฒนาตลาดเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2522 เพื่อใช้เป็นแหล่งถ่ายเทเงินทุนระยะสั้นของสถาบันการเงินและใช้เป็นเครื่องมือดำเนินนโยบายทางการเงินของประเทศไทยให้เกิดความคล่องตัวต่อระบบเศรษฐกิจการเงินภายในประเทศ

จากปริมาณธุรกรรมของตลาดซื้อคืน แสดงให้เห็นถึงบทบาทของตลาดซื้อคืนในการช่วยตอบสนองอุปสงค์และอุปทานทางการเงินในระยะสั้นของสถาบันการเงินผู้ร่วมตลาดในปริมาณที่มาก เนื่องจากกลไกของตลาดซื้อคืนก่อให้เกิดความคล่องตัวต่อสถาบันการเงินในการปรับสภาพคล่องส่วนขาดหรือส่วนเกิน และช่วยในการบริหารสินทรัพย์ (Portfolio management) ของสถาบันการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่ง ความเคลื่อนไหวของระดับอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนจะเป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานในตลาดซึ่งสอดคล้องกับภาวะอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก ทำให้สถาบันการเงินผู้ร่วมตลาดเกิดความคล่องตัวทางด้านอัตราดอกเบี้ยมากกว่าตลาดตัวเงินคลังและตลาดเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อาศัยฐานะของการเป็นผู้ซื้อผู้ขายในตลาดซื้อคืน ดำเนินการดึงเงินหรือปล่อยเงินในระบบการเงิน เพื่อควบคุมปริมาณเงินในระบบการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายทางนโยบายการเงินของประเทศ และยังสามารถแทรกแซงตลาดซื้อคืน เพื่อรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายทางการเงินของประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย

ความสำเร็จของโครงการพัฒนาตลาดเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจัดตั้งตลาดซื้อคืน
ขึ้น ทำให้สถาบันการเงินในระบบการเงินเกิดความคล่องตัวในการบริหารการเงินเพิ่มมากขึ้น
และช่วยธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินนโยบายทางการเงินเพื่อควบคุมปริมาณเงินในระบบการ
เงินและการปรับความผันผวนทางภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยให้เป็นไปตามเป้าหมายทาง
การเงินได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Thesis Title A STUDY ON THE ROLE OF REPURCHASE MARKET AND ITS
 IMPACT ON THE THAI MONEY MARKET.

Name MR. VITTAYA SAPPAROJPATTANA.

Thesis Advisor MR. PAKORN MALAKUL NA AYUDHYA.

Thesis Co-advisor DR. SIVAVUDH DEVAHASTIN NA AYUDHYA.

Department BANKING AND FINANCE.

Academic Year 1982.

ABSTRACT

The establishment of the Repurchase Market in April 1979, represented another step taken by the Bank of Thailand in implementing the Financial Market Development Programme. The purposes of the Repurchase Market's establishment were to create a centre for transferring short term funds among financial institutions as well as to provide the Bank of Thailand with an instrument for implementing its monetary policy with a view to ensure a smooth flow of funds within the country's economic and financial system among other things.

The volume of transaction in the Repurchase Market is indicative of the significant role played by it in responsive to the demand and supply for short term funds among participating financial institutions. Such is the case because the mechanism of the Repurchase Market enables participating financial institutions to adjust to their liquidity needs, and also to efficiently manage their financial portfolios. Moreover, since the levels

of interest rates in the Repurchase Market normally reflect the actual demand and supply for funds that exist in the said market, and also move in line with interest rates in international financial markets, the participating financial institutions consequently find the interest rates in the Repurchase Market more flexible than those prevailing in the treasury bills and the interbank markets.

The Bank of Thailand, in the capacity of a buyer or a seller in the Repurchase Market, can absorb or inject funds into the financial system so as to see to it that the monetary policy target is properly maintained. In addition, it can also intervene in the Repurchase Market with a view to maintain interest rates at the levels that are deemed appropriate and in line with its monetary policy.

Thus the establishment of the Repurchase Market can be regarded as another successful step undertaken by the Bank of Thailand in implementing the Financial Market Development Programme, because it helps increase financial flexibility for the involved financial institutions, and enables the Bank of Thailand to implement its monetary policy more effectively as well as with greater flexibility by ways of money supply and interest rates adjustments.

กิติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน บุคคลท่านแรกที่จะกล่าวถึงคือ นายปรกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้สละเวลาอันมีค่าของท่านในการแนะนำการศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนตรวจทานและแก้ไข ขอบกพรอง ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

บุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือท่านต่อมาได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวาวุธ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวม และนายมานิช กาญจนฉายา ผู้อำนวยการ ฝ่ายการธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทย ท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้เขียน พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้ให้ความ ร่วมมือในการตอบข้อซักถามและจัดเตรียมข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์แก่ผู้เขียน ซึ่งได้แก่ นางสาวประไพ สุวรรณรัฐ หัวหน้าหน่วยใหญ่และซื้อขายหลักทรัพย์ นางสาววันทนา เสงสกุล เจ้าหน้าที่ส่วนวิเคราะห์การธนาคาร นางสาวสุกัญญา ไทวิวิชัย นายสมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์ และพนักงานอีกหลายท่านในหน่วยใหญ่และซื้อขายหลักทรัพย์ กับส่วนวิเคราะห์การธนาคาร ฝ่ายการธนาคาร

ผู้เขียนจึงใคร่ถือโอกาสขอขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่ได้กล่าวนามมาและไม่ได้กล่าวนาม ไว้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีสิ่งใดที่ขาดตกบกพรอง ผู้เขียนขอนอมนับแต่เพียงผู้เดียว ส่วนคุณ ความดีที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอยกให้เป็นคุณความดีของผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายวิทยา สรรพโรจน์พัฒนา

สารบัญ		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		iii
กิตติกรรมประกาศ		iv
สารบัญตาราง		viii
สารบัญภาพ		xi
บทที่ 1 บทนำ		1
วัตถุประสงค์		1
สมมติฐาน		1
ขอบเขตของการค้นคว้า		1
วิธีการศึกษาค้นคว้า		2
ประโยชน์ของการศึกษาที่คาดว่าจะได้รับ		2
คำจำกัดความ		2
บทที่ 2 ตลาดซื้อคิน		4
ลักษณะทั่วไปของตลาดซื้อคิน		4
พัฒนาการของตลาดซื้อคินในประเทศไทย		5
องค์ประกอบกลไกตลาดซื้อคินของธนาคารแห่งประเทศไทย		6
วิธีการซื้อขายในตลาดซื้อคิน		9
การปรับในกรณีที่มีการผิดสัญญา		13
บทที่ 3 ปริมาณธุรกรรมของตลาดซื้อคิน		15
ประเภทของปริมาณธุรกรรม		19
ปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทระยะเวลาการซื้อขายคินหรือขายคิน		19
ปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทของผู้ร่วมตลาด		19

	หน้า
บทที่ 4 บทบาทและประโยชน์ของตลาดซื้อคืน	25
การวิเคราะห์การตอบสนองของตลาดซื้อคืนเพื่อปรับสภาพคล่องของ สถาบันการเงินผู้รวมตลาด	28
ประโยชน์ของตลาดซื้อคืน	29
ประโยชน์ต่อธนาคารแห่งประเทศไทย	29
ประโยชน์ต่อสถาบันการเงินผู้รวมตลาด	31
บทสรุป	35
บรรณานุกรม	36
ภาคผนวกหมวด ก	38
ภาคผนวกหมวด ข	68
ประวัติผู้เขียน	108

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	แสดงปริมาณธุรกรรมของตลาดซื้อคืน	15
ตารางที่ 2	แสดงการเปรียบเทียบปริมาณธุรกรรมและอัตราดอกเบี้ย	17
ตารางที่ 3	แสดงสัดส่วนปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทของผู้ร่วมตลาด	20
ตารางที่ 4	แสดงรายละเอียดของการตอบสนองสภาพคล่องส่วนเกินหรือส่วนขาด ในระยะแรกในตลาด	26
ตารางที่ 5	แสดงรายละเอียดของการตอบสนองสภาพคล่องส่วนเกินหรือส่วนขาด ในระยะที่สองในตลาด	27
ตารางที่ 6	แสดงการเปรียบเทียบปริมาณซื้อขายระหว่างตลาดตัวเงินคลัง กับตลาดซื้อคืน	33
ตารางที่ 7	แสดงการเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยระหว่างตลาดซื้อคืน กับหน้าต่างเงินใหญ่มีปกติ และตลาดการกู้ยืมเงินระหว่างธนาคาร	34
<u>ภาคผนวกหมวด ก</u>		
ตารางที่ 8	แสดงปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทระยะเวลาของการซื้อคืน หรือขายคืนในระยะแรกในตลาด	39
ตารางที่ 9	แสดงปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทระยะเวลาของการซื้อคืน หรือขายคืนในระยะที่สองในตลาด	40
ตารางที่ 10	แสดงปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทของผู้ร่วมตลาด (ฐานะผู้ซื้อ) ในระยะแรกในตลาด	41
ตารางที่ 11	แสดงปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทของผู้ร่วมตลาด (ฐานะผู้ซื้อ) ในระยะที่สองในตลาด	42

ตารางที่ 12	แสดงปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทของผู้รวมตลาด (ฐานะผู้ขาย) ในระยะแรกของตลาด	43
ตารางที่ 13	แสดงปริมาณธุรกรรมที่แยกตามประเภทของผู้รวมตลาด (ฐานะผู้ขาย) ในระยะที่สองของตลาด	44
ตารางที่ 14	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน แบบประเภท 7 วัน	45
ตารางที่ 15	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน แบบประเภท 15 วัน	46
ตารางที่ 16	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน แบบประเภท 30 วัน	47
ตารางที่ 17	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน แบบประเภท 60 วัน และ 90 วัน	48
ตารางที่ 18	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน รวมทุกประเภท	49
ตารางที่ 19	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน แบบประเภท 1 วันทำการ และ 3 วันทำการ	50
ตารางที่ 20	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน แบบประเภท 15 วัน และ 30 วัน	51
ตารางที่ 21	แสดงปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองในตลาดซื้อคืน รวมทุกประเภท	52
ตารางที่ 22	แสดงการคำนวณหา Coefficient of Correlation -ระหว่างปริมาณเงินกับฐานเงินที่รวมปริมาณซื้อคงค้างสุทธิ -ระหว่างปริมาณเงินกับฐานเงินที่ไม่รวมปริมาณซื้อคงค้างสุทธิ	53

ตารางที่ 23 แสดงการคำนวณหา Coefficient of Correlation ระหว่าง

อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนกับอัตราดอกเบี้ยในตลาด Inter Bank

ตลาด Euro Dollar และตลาด Asian Dollar

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกลไกของตลาดซื้อคืน	9
ภาพที่ 2 แสดงปริมาณธุรกรรมของตลาดซื้อคืน	16
ภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนของผู้รวมตลาดในฐานะผู้ซื้อของตลาดซื้อคืน	21
ภาพที่ 4 แสดงสัดส่วนของผู้รวมตลาดในฐานะผู้ขายของตลาดซื้อคืน	22